

VÅRT LAXÅ

En tidning för dig som bor i Laxå
kommun #2/2019

Noah klipper
till egna verk

Hitta hem i Laxå!

Det är trevligt att läsa om människor som hittar vad de söker och flyttar till vår kommun! Jag blir glad när jag förstår att Camilla och Hasse finner att de på sätt och vis bor mer centralt mitt i skogen än i storstaden. Och kan äta egna vaktelägg till frukost!

Även Vuokko och hela familjen Somero hittade hem när de för 50 år sedan kom med tåget från Kemi i Finland och flyttade till Saltängen och till jobb. I det här numret av Vårt Laxå berättar hon om hur det kändes att som åttaåring kliva av tåget på stationen.

Det är en arbetsseger när de flesta av våra flyktingar hittar sysselsättning och väljer att stanna kvar i kommunen. Jag känner stolthet över att de ansträngningar och det jobb, som vi alla i samhället bidragit med för att skapa bra förutsättningar för de nyanlända, ger resultat!

Utmaningar finns! När de statliga medlen för migrationen nu minskar måste vi leta lösningar och anpassa oss till ett "normaltillstånd". I Vårt Laxå på sidorna 6–8 får du mer information om kommunens ekonomi.

Avslutningsvis: Tiveden är i år det mest rekommenderade turistmålet i länet!

Besöksantalet ökar! Och läs på sista sidan vad barnen i Finnerödja skola sa när de fick en hel ägg att laga mat av i skolköket!

Bo Rudolfsson (KD) kommunstyrelsens ordförande

Kommunchefen ger klara besked om ekonomin

– Vi klarade det här! Vi lyckades hålla våra budgetramar och samtidigt ställa om verksamheten med bibehållen kvalitet i både skolor och i vår äldreomsorg. Och det utan skattehöjning.

Det tror kommunchefen Harry Lundin blir resultatet när Laxå kommun år 2021 kan blicka tillbaka på 2019.

Reflektionen föranleds av den oro som i höst förekommit bland invånare och kommunanställda kring kommunens ekonomi och dess konsekvenser för skola och äldreomsorg.

– Klara besked är att kommunen inte har beslutat om neddragningar 2020 för de verksamhetsområdena. Tvärtom så vill den styrande majoriteten öka budgetramarna!

Vad som minskar i kommunens ekonomi är migrationsmedel och de välfärdspengar som kommunerna får från staten för att ta emot flyktingar. De har använts bland annat till

extra resurser i skolan för att klara nyanlända elevers behov, omställningen av äldreomsorgen och renovering och underhåll av kommunens fastigheter och vägar.

– Vi har sett till att förvalta de här pengarna väl.

Här har Laxå lyckats till skillnad mot en del andra kommuner i landet.

Det här innebär att Laxå kommun nu står väl rustat trots att dessa medel försvinner.

– Man vänjer sig fort vid mer resurser, men faktum är att vi, när de statliga bidragen försvinner, har en större budgetram för vår verksamhet i skola och äldreomsorg än innan flyktingkrisen!

Det minskade resurstillskottet innebär utmaningar för kommunens anställda att få den kommunala organisationen att fungera på ett optimalt sätt.

Mitt i allt detta är det viktigt att ändå ha den gemensamma målbilden klar: att alla som bor och verkar i Laxå kommun ska ha det bra och må bra, att detta är en trygg och trivsamt plats för hela livet, från födsel till ålderns höst, en välmående

Min och allas uppgift som arbetar i kommunen är att leverera så mycket välfärd som möjligt för våra skattepengar och att erbjuda en effektiv verksamhet och god arbetsmiljö som gör att folk som arbetar i Laxå kommun trivs på jobbet.

plats som lockar andra att flytta hit.

– Min och allas uppgift som arbetar i kommunen är att leverera så mycket välfärd som möjligt för våra skattepengar och att erbjuda en effektiv verksamhet och god arbetsmiljö som gör att folk som arbetar i Laxå kommun trivs på jobbet.

Förstasidesbilden:

Man måste koncentrera sig ordentligt när man ska klippa av ett snöre! Noah Barnes och de andra barnen i Myrans avdelning på Saltängens förskola blev djupt engagerade i skulptur under några höstveckor. Det började med att de såg konstnären Olle Medins utställning. Det slutade i en egen utställning på biblioteket.

VÅRT LAXÅ

Tidning utgiven av Laxå kommun
Ansvarig utgivare: Harry Lundin.
Redaktionskommitté: Harry Lundin, Hans Traav, Per Molin, Tomas Dahlberg och Sofie Nordenhaag Law
Produktion: Axelsson & Jansson Media AB, text och foto, EC Media AB, layout och redigering.

Tryck: Princo Welins, Örebro.
Kontakt: Laxå kommun, Postgatan 2–4, 695 80 Laxå, tel: 0584-47 31 00, hemsida: www.laxa.se
 Nästa nummer utkommer i april 2020.

LSV:s pantograf kör för ett bättre klimat

Rödlackerad och blänkande väntar den på leverans. Scania hämtar fordonet om en timme. Men innan dess presenteras lastbilen för Vårt Laxå:

– Det här är vår femte färdigställda av femton specialbyggda lastbilar, en pantograf, anpassad till elvägar som är en klimatsmart lösning för tunga transporter, säger Magnus Jacobsson, affärsområdeschef på Laxå Special Vehicles, LSV i Laxå.

Tekniken är helt ny. Lastbilen ansluts till en tråd som en trådbuss, och laddas under gång. Den första av de femton lastbilarna sattes i drift i januari. Bilarna levereras till kunder i Lübeck, Frankfurt och Stuttgart, pilotanläggningar där man investerat i elvägar.

En elväg har färdigställts längs autobahn A5, en fem kilometer lång sträcka i båda riktningarna. En andra finns längs autobahn A1 till Lübecks hamn och den tredje längs en sträcka på vägen B463 i Stuttgart, i delstaten Baden-Württemberg.

Forskningsprojektet drivs av Volkswagen Group Research i samarbete med Scania, som också äger LSV. Pantograferna har tagits fram av Siemens och den första lastbilen levererades från LSV i Laxå tidigare i år.

– Vi monterar tekniken på lastbilsramen bakom hytten för att möjliggöra laddning under körningen. Fordonen ingår

Tung godstrafik på elvägar testas i Tyskland och även i Sandviken. Nu planerar Trafikverket en sträcka på E20 mellan Örebro och Brändåsen. Foto: Gustav Lindh/Scantias hemsida.

Magnus Jacobsson, affärsområdeschef, Ari Jämsä, produktionsledare chassiavdelningen, David Nordlund, materialinköpare, Niklas Karlsson, elektriker, Richard Pettersson, montör, och Pontus Bohlin, montör.

sedan i åkeriernas ordinarie verksamhet.

Bilarna använder batteri-drift när de lämnar elvägen, vilket gör att de kan köras på vanlig väg till sin destinationsplats för lastning och lossning.

Att bilarna kan laddas under körning innebär att långa uppehåll för laddning inte krävs. Lastbilar är ju i drift för transportuppdrag under en stor tid av dygnets timmar. Pantografen sparar även batterikraft och minskar belastningen på elnätet.

FAKTA

Världens första elväg längs en vanlig väg finns på E16 i Sandviken, en två kilometer lång vägsträcka som har varit i drift sedan 2016. Nu byggs den ut till 44 kilometer för att göra de tunga transportererna fossilfria. Samtidigt planerar Trafikverket en sträcka på E20 mellan Örebro och Brändåsen. Den elvägen ska vara klar i slutet av 2021.

Fatima Dulaimi, Alfred Larsson och Noah Barnes i Myrans avdelning på Saltängens förskola fascinerades av Olle Medins skulpturer och satte i gång att göra egna.

Barnen tänkte på konst och skapade egna verk

Konstnären Olle Medin ställde ut skulpturer i Doktor Hannertz park i somras. Några som tänkte på konstverken var 4–5-åringarna i Myrans avdelning på Saltängens förskola. De gjorde ett besök på utställningen för att låta sig inspireras och blev guidade av Sofie Nordenhaag Law från Laxå bibliotek.

– Barnen blev väldigt engagerade! säger Susanne Nordgren, barnskötare. De betraktade konstverken, kände på dem och kommenterade hur de såg ut.

Åter på förskolan tog skulpturintresset ny fart och de ville göra egna alster.

– De gjorde först en ritning och valde material till sin

skulptur som sedan försågs med namn.

Projektet fortsatte och på biblioteket hörde man om barnens konstnärliga insats och de fick ett erbjudande att ställa ut det de skapat i bibliotekets fönster under några veckor i september.

– Vi var där för att se på den utställningen och barnen blev

så nöjda med sin kreativa insats.

Konstäventyret ingår i förskolans läroplansarbete där kontakter med omvärlden, kreativitet och fantasi ska ingå.

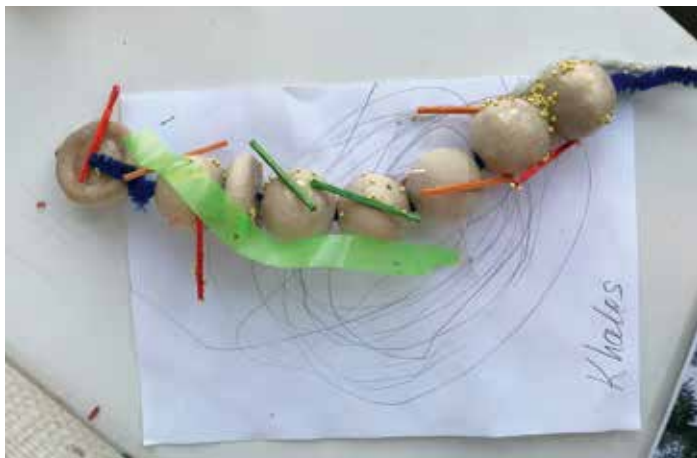
– Det var jätteroligt att se hur vår promenad bland skulpturerna i parken växte till att bli något mer, och det på barnens eget initiativ! Barnen växte!

Olle Medins konstverk väcker förskolebarnens fantasi. Är det ett hus, stickor, en massa tänder eller prinsesskronor?

Linnea gjorde skulptur av sin egen hand.

Inspiration efter Olle Medins konstverk.

Noah Barnes och barnskötaren Susanne Nordgren.

” De gjorde först en ritning och valde material till sin skulptur som sedan försågs med namn.

Saxat från konstnären Olle Medins hemsida:

⇨ Sommaren är över för denna gång. Utställningen i Laxå på biblioteket och i Doktor Hannertz park är över och fick berättigad uppmärksamhet. Den största skulpturen "Fågeltorn" blir kvar i parken. En stor eloge till alla unga Laxåbor som visade respekt för mina 16 skulpturer, inte en skada på tre månader under bar himmel.

BOKTIPSET

Här bjuder Anna-Sarah Eriksson Lefebvre, bibliotekarie på Laxå bibliotek på några bra lästips:

Den drunknade av Therese Bohman

Den drunknade är Therese Bohmans debutroman. Och vilken debut! Marina som är konststuderande åker ut till sin syster Stellas och sambon Gabriels hus, en utifrån sett idyll i Sommarsverige. Under några tryckande heta veckor, utspelar sig ett lågmält och ej explicit uttalat triangeldrama mellan de tre. Nästa gång Marina åker tillbaka till systemens hus är det höst. Vad har hänt med Stella och Gabriel sedan hon sist lämnade dem? Språket gestaltar många vardagliga aspekter, en finstilt vardagsrealism som även ger en underton av något annalkande mörkt.

Rosengädda nästa av Emma Hamberg

I Rosengädda nästa, som är den första i en serie av fyra böcker, får man följa Tessan. Hon bor i en förort till Stockholm, och känner sig missnöjd med livet och dess omständigheter. Alltifrån sin sambo till relationen med sin mamma. Med avstamp i missmod, tar sig Tessan via några excentriska nya bekanskap i Stockholm, vidare till det lilla samhället Rosengädda. Där startar hon en ny fas i livet med hjälp av nya vänner, en get och ett gammalt hus. En feelgood-bok när den är som bäst.

Nya utmaningar när migrationen minskar

I Laxå kommun har året som gått inneburit ett intensivt budget- och ekonomiarbete – Från år 2013 och till idag har Laxå kommun fått in stora pengar på grund av flyktingmottagande men har samtidigt delvis haft ökade kostnader för detta, säger Anna Håkansson, ekonomichef.

– Vi fick väldigt stora summor för flyktingmottagande under åren 2014–2018 vilket har gjort att pengarna räckt betydligt längre än beräknat. Nu börjar dessa medel minska betydligt. Men kostnaderna för flyktingmottagandet blir också lägre och då måste vi anpassa oss till detta.

Det minskade ekonomiska utrymmet har dock inte inneburit att ramarna för näm-

Anna Håkansson, ekonomichef.

terna har krympt, om man räknar bort migrationspengar.

– Men det ekonomiska läget är ansträngt och det gäller att skapa en medvetenhet kring det i organisationen.

Inom äldreomsorgen pågår stora förändringar som inne-

bär kostnadsbesparingar på sikt.

– Centraliseringen av Ramundergården innebär förutsättningar för att tänka nytt och att arbeta med verksamhetsutveckling på ett sätt som inte varit möjligt tidigare, särskilt inom bemanning och

schemaplanering. Här finns möjlighet att sänka kostnader samtidigt som man behåller god kvalitet och en bra arbetsmiljö.

Laxå kommun är den kommun i länet som ökar mest i invånarantal procentuellt sett. Befolkningsutvecklingen beror delvis på integrations- och arbetsmarknadsenhetens insatser och att de som flyttar hit har bra möjligheter till arbete. Cirka 85 procent av de nyanlända är självförsörjande genom studier, arbete eller föräldraersättning och kommunens kostnader för försörjningsstöd är fortsatt väldigt lågt.

– Delårsboks slutet visar ett budgetutfall på plus 7,5 miljoner kronor, vilket kan jämföras med siffran 16,5 miljoner plus förra året.

” Det ekonomiska läget är ansträngt och det gäller att skapa en medvetenhet kring det i organisationen.

Den första etappen av inflyttning i nya Ramundergården är slutförd. Nu byggs den äldre delen om och i mars och maj nästa år flyttar brukarna in från avdelning Ängen på Tivedsgården i Finnerödja och Edegården i Hasselfors.

Nya Ramundergården öppnar möjligheter

– Vi står just nu mitt i en process som handlar om att förändra vår organisation i grunden, säger **Madelene Maxe, socialchef, med ansvar för kommunens äldre- och socialomsorg.**

– Flera steg återstår, men när vi är i mål, år 2021, står vi betydligt bättre rustade för att klara framtidens ekonomiska utmaningar och fortfarande kunna erbjuda en god äldreomsorg. Vi har ett ansvar för att kommuninvånarna får så mycket service och kvalitet som möjligt för skattepengarna.

Madelene Maxe, socialchef.

Nya Ramundergården är en förutsättning. Här har man precis tagit emot sina hyresgäster i fräscha rum i inflyttningsetapp ett.

I mars nästa år flyttar de tolv boende på Tivedsgårdens avdelning Ängen in i Ramundergårdens äldre del som då renoverats. I maj kommer turerna till de boende på Solhöjden och Edegården.

– Då har vi ett centraliserat boende med åtta avdelningar och 64 platser med möjlighet till placering i fyra tvårums-lägenheter, vilket ger totalt 68 platser. Vi samlar allt särskilt boende och all demensvård. Centraliseringen gör det möjligt att hjälpas åt över avdelningsgränserna, vilket blir både mer effektivt och ekonomiskt.

Nu när det nya centralköket är i gång befrias undersköterskorna från sitt matlagingsansvar, liksom ansvar för städning. Nu tittar man också på möjligheten att lyfta bort ansvaret för tvätt.

– Vi renodlar undersköterskerollen och tar tillvara personalens kompetens. Vi måste tänka om och göra saker an-

norlunda för att klara kompetensförsörjning och ekonomi i framtiden. Fler kommer att behöva jobba heltid, vilket också är en fråga som facket driver. I höst och vinter ser vi över hur våra scheman kan förbättras så att vi kan möta detta och nyttja personalen så optimalt som möjligt där behoven finns.

Hemtjänsten kommer att samlas under en och samma chef från årsskiftet, men grupperna kommer att ha kvar lokaler både i Saltängen och Finnerödja, medan Hasselfors kommer att utgå från Laxå.

En förändring från årsskiftet är att minska antalet korttidsplatser från 16 till 9.

– Vi ökade antalet platser för att möta upp nya lagkrav kring hemtagning från sjukhusen 2018. Vi återgår nu till vår tidigare nivå, som även våra grannkommuner ligger på. Istället för korttidsvård ska fler kunna få den hjälp den behöver i sitt hem, det vi kallar ”trygg och säker hemgång”. Vi

har ett särskilt team med olika professioner som arbetar med att planera och säkerställa detta.

Madelene Maxe har förståelse för att alla förändringar skapar oro. Det är många som berörs av ändringarna, både personal och brukare. Man är orolig för att det blir försämringar och att belastningen på personalen ska öka.

– Ambitionen är att skapa en stabil organisation med tillsatta tjänster och mindre vikariehantering. Det och mer rimliga arbetspass tror vi kommer att förbättra arbetsmiljön. Större enheter och samordnade resurser ger också hållbarhet över tid, bättre kontinuitet och inte minst en välfungerande verksamhet för dem vi finns till för.

Skolan: Laxå kommun satsar när staten drar ner

Migrationsmedlen från staten har klingat av. Nu måste kommunens skolor stegvis anpassa organisationen till de tidigare förhållandena. Men förändringarna föranleds inte av neddragning av kommunala medel. Tvärtom har barn- och utbildningsnämnden fått utökad budget sett till politiska beslut.

Det är det uteblivna tillskottet från staten, som Laxå kommun fått under några års tid för att ha tagit emot många flyktingar, som orsakar resursminskningen. Även andra statsbidrag som förvaltningen söker för särskilda satsningar via Skolverket minskar eller upphör.

– Förändringen och omstruktureringen har skapat oro,

säger Katarina Holmsten, skolchef. Vi gick upp i volymer med hjälp av medlen från staten för att klara av de nyanlända elevernas behov och vissa

Katarina Holmsten, skolchef.

särskilda satsningar. Nu när vi tar emot färre flyktingar finns inte det behovet kvar och pengarna dras tillbaka. Skolverkets beslut om förändringar av statsbidrag påverkar också vår organisation.

När tjänsterna i skolorga-

Betygsstatistiken har förbättrats i av gångklasserna i Centralskolan.

nisationen minskar är det en anpassning till rådande förhållanden. Men samtidigt har en omorganisation skett där Lindåsens skola renodlats till förskola och grundskoleeleverna där flyttats till Saltängsskolan.

I förskolan har antalet tjänster ökat under 2019 på grund av att barnantalet ökar.

– Vi ligger fortfarande, enligt våra beräkningar, på en personaltäthet strax över genomsnittet jämfört med andra kommuner i både skola och

förskola. Dock måste vi ställa om och tillsammans arbeta på ett annat sätt, vilket kräver en del av oss.

Katarina Holmsten noterar att betygsstatistiken förbättrats i avgångsklasserna för ungdomar födda i Sverige. Vad gäller nyanlända födda utomlands varierar studieresultaten beroende på vilken utgångspunkt man har. Eleverna har tagit till sig undervisningen bra och har en god kunskapsutveckling men hinner inte ikapp riktigt.

– Nu prioriterar vi vissa utvecklingsområden och tar till olika verktyg för att nå ökad måluppfyllelse hos alla våra elever.

– Ett är kollegialt lärande, ett forskningsprojekt i grundskolan i samarbete med Örebro universitet och Regional utvecklingscentrum. Några andra är läslyft, matematikutveckling, digitala lärmiljöer och elevhälsa.

Med nya försteläraryppdrag prioriteras vissa utvecklingsområden, som till exempel neuropsykiatriska funktionshinder.

– Samtidigt pågår arbetet med en budget i balans där vi måste tänka konstruktivt hur vi kan förbättra oss på bästa sätt utifrån våra förutsättningar. Jag är övertygad om att vi klarar den här förändringsprocessen!

Sebastian Fall och hästen Opus var populära guider i Tiveden den gångna sommaren.

Foto: Okänd turist

Tivedssommaren slår rekord

Tiveden är det mest rekommenderade besöksmålet av alla i länet. Den stora vildmarken slår Gustavsvik och Bodaborg och Örebro slott med hästlängder!

– Verkligen roligt, säger Sebastian Sjöberg, projektledare för Besöksvänliga Tiveden, som kan notera 150 000 besökare i nationalparken i år.

Intresset stiger allmänt för att besöka Tiveden och tillströmningen ökade efter 2017, då parken utvidgades från 1 300 ha till 2 000 ha och återinvigdes.

De flesta, 55 procent, som hittar till Tiveden kommer från utlandet. Kronans ställning gör att det är billigt att resa i Sverige. Men i år ökar också andelen svenskar.

– ”Åh, vad fint vi har det här hemma!” Är en kommentar som hörs. Det är dessutom på grund av kronkursen billigare att turista inom landets gränser.

Sebastian Sjöberg ser också ett nytt inslag i varför svenskar väljer att turista hemma: För klimatets skull.

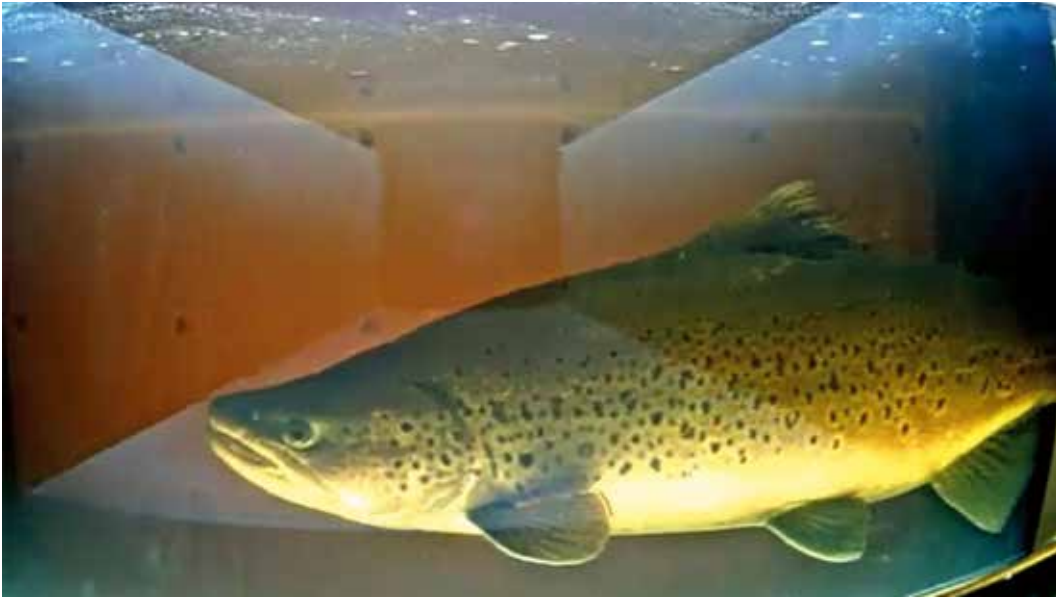
Tivedsbesökarna är överlag nöjda med sin vistelse, vilket

Besökarna uppskattar värdskapet i Tiveden, här representerat av Tiveds handel.

förstås beror på naturupplevelserna, men också på värdskapet, övernattningsställen, butiker och matserveringar,

Även turistguiderna uppskattas, inte minst den fyrbenta guiden hästen Opus och hans ryttare, Sebastian Fall.

Så feta fina öringar har nu fritt fram genom Sågkvarnsbäcken upp till Bergvattnet. Den här är fångad i en fiskräknare förra året.

Fina fisken för öringen i bäcken

Nu kan enmetersöringarna vandra fritt i Sågkvarnsbäcken från Unden ända upp till Sävsjön! Detta sedan de dämmande hindren i Bergvattnets damm rivits i somras och Sävsjön fått ett naturligt sjöutlopp.

Den som har tur kan se fisken i de numera fria passagerna mellan stenar och vattenväxter uppför Undens östra strandslutning mot de nya lekområdena.

– Det är extremt ovanligt i andra delar av Sverige att så stora öringar kan ta sig så långt upp i ett vattensystem för att leka, säger Daniel Bergdahl, biolog på länsstyrelsen i Örebro, som ser öringens vandringssvägar som ett bevis på att Unden, precis som Vättern, är två av landets mest unika sjöar.

Unden är en källsjö, 108 meter på det djupaste stället och med siktdjup på över 15 meter. Förutom stora öringar finns stor-röding i sjön.

– Eftersom Unden hänger ihop med Vättern har det innan dammarna fanns varit möjligt för fisken att vandra mellan sjöarna.

De har dock hindrats av hytt-, kvarn- och sågdammar som började anläggas i större skala på 1600- och 1700-talen.

Många dammar har förfallit och delvis försvunnit genom århundradens gång och under 2008 och 2009 togs tre dammar bort nära Unden. Redan den åtgärden satte sitt spår i ökad lekvandring av öring.

När de stora fiskarna nu kommer upp för att leka har antalet öringar i bäcken ökat

från 30 till över 200 på en yta av cirka 100 kvadratmeter.

I sommar har ett viktigt hinder för öringen tagits bort, Bergvattnets damm vid Sävsjöns utlopp. Nu kan öringen ta sig 1,3 kilometer från Unden upp till Sävsjön och ända till Åbolholms kvarn för lek.

Arbetena möjliggjordes genom en dom i maj 2018 då markägaren Sveaskog fick tillstånd av mark- och miljödomstolen att riva den del av dammen som hindrade vattnet från fri passage. Domen överklagades till mark- och miljööverdomstolen i Svea hovrätt men lämnades utan åtgärd.

– Vi har tagit bort 8 meter av den 25 meter långa dammvallen och skapat ett naturligt sjöutlopp med natursten, en fors för att fisken ska kunna

Länsstyrelsens biolog Daniel Bergdahl

vandra förbi, säger Fredrik Lindberg, Sveaskog. Dessa åtgärder gagnar livet i vattnet och även kanotleden som får en bättre vattennivå.

En arkeolog har varit inblandad i arbetet och flera hänsyn till kulturmiljön tagits bland annat genom att 17 meter av dammvallen bevarats.

Kostnaderna för åtgärderna uppgår till 600 000 kronor och som har finansierats av Naturskyddsföreningens fond Bra Miljöval.

visar hur stora de öringar är som nu kan ta sig hela vägen upp till Sävsjön och Bergvattnet för att leka.

Ett naturligt sjöutlopp har skapats, en fors för att fisken ska kunna vandra förbi. Fredrik Lindberg och Daniel Bergdahl är nöjda med resultatet.

VÅRT LAXÄ #2 / 2019

Bilderna visar före och efter åtgärderna. Vattennivån i sjön är oförändrad och på udden till vänster har ett upptagningsställe för kanoter anlagts.

Kjell minns sin bästa skola och skrev bok om den

Unika skolsatsningar och pionjärtiden med enhets-skolan, som lade grunden till dagens svenska skolform, inspirerade Kjell Lund att skriva boken om Laxå Centralskola 1950–1970.

Att han dessutom själv var elev där och minns en bra skoltid med fantastiska pedagoger i en ”ungdomlig och entusiastisk lärarkår”, medverkade till förverkligandet av boken som gavs ut i våras.

– Jag gick i Centralskolan i åk 4–9, slutade där 1967.

Centralskolan var då den första i länet som genomförde ett försök med enhetsskola, där man gjorde sig fri från realskolan och den gamla tidens könssegregerade skolor.

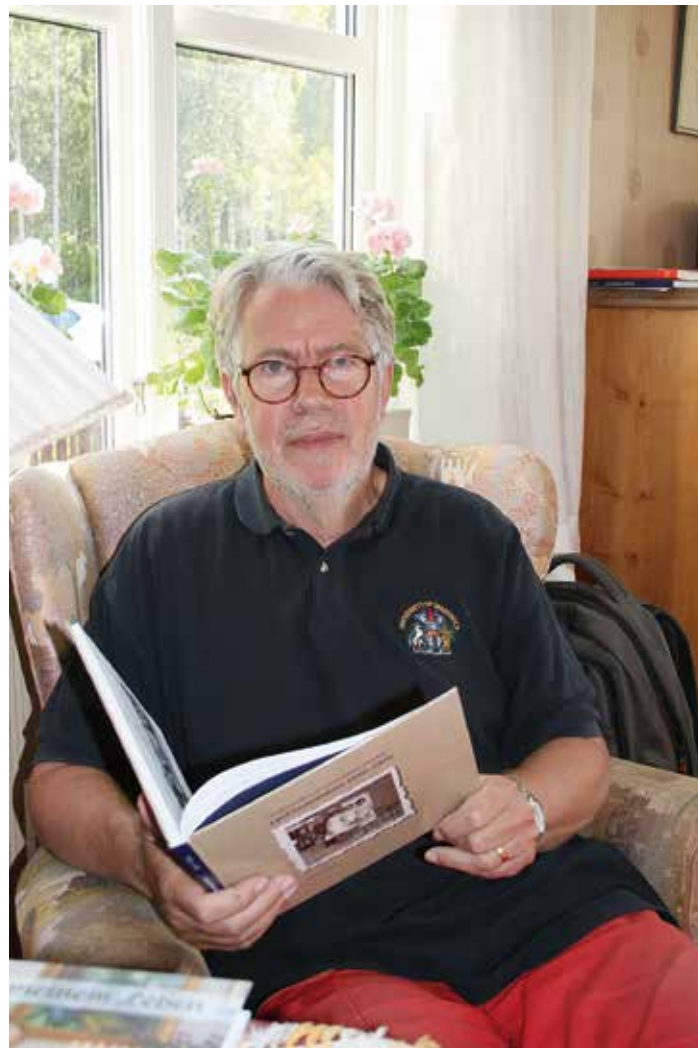
– Femtiotalet var en spännande tid när Laxå skolmäs-

sigt befann sig i framkanten. Det var då besluten togs som lade grunden till Centralskolan och försöksverksamheten, där Laxå blev en av pionjärorterna i landet.

Kjell Lund valde lärarbanan och har fram till pensioneringen 2010 arbetat som lärare, rektor och verksamhetschef inom skolan.

– Under mitt yrkesverkssamma liv har jag i tankarna ofta återvänt till min egen tid på Centralskolan, där jag upplevde att jag hade bra år. Jag har ofta funderat på våra lärare och vad deras insatser betydde.

Med sin bok har Kjell Lund för eftervärlden nu kunnat bevara några av dessa lärares berättelser under en betydelsefull period i skolvärlden i Laxå kommun.

Kjell Lund minns med värme sina lärare på Centralskolan i Laxå.

Många av kommunens invånare och tidiga elever på Centralskolan minns säkert Elsa-Maj Björk, Börje Stern, Gunnar Jansson, Hasso Puls, Kjäll Happstadius, Lars Tommy Rosenqvist, Lennart Nyström och Sven Olof Löwnertz.

Dessa har Kjell Lund intervjuat i sin bok. Här finns också en gedigen skolhistoria, både lokal och nationell. Kjell Lund fortsätter dokumentera Laxåhistoria. Nu är han i färd med att samla material till boken om Bergfästet som danslokal.

Blir Laxå 2020 års Kulturkommun?

Möjlighet finns att rubriken ovan infrias! Laxå kommun är nämligen nominerad när fackförbundet Vision ska utse årets kulturkommun i landet.

Motiveringen lyder:

”Laxå kommun har sedan 2018 då kultursatsningen inleddes fått ett kulturliv som gett eko i hela länet. Nyfikenhet, fantasi och uppfinningsrikedom präglar såväl den kommunala verksamheten som byalag och kulturaktörer i hela kommunen. Laxås för-

sta skulpturpark vid centruminfarten är en tydlig signal på att något håller på att hända.”

– I juryn sitter en rad kulturfolk från hela landet. Den 28 november delas priset ut i Lund, säger Tomas Dahlberg, kulturchef.

Håll tummarna!

Tomas Dahlberg.

Finnerödja underlättar för bokmalar

Det har blivit lättare att låna böcker i Finnerödja. I höst har Laxå bibliotek genom ett låna-självsystem öppnat portarna för läshungriga som nu på egen hand kan låna böcker under dagtid 9–16 utom onsdag förmiddag.

– Vi har kompletterat skolbiblioteket i Finnerödjaskolan med vuxenlitteratur, främst romaner, säger Ewa Palmdahl, biblioteksföreståndare. Och via nätet kan man beställa böcker som inte finns i hyllorna från biblioteket i Laxå.

Ett lånekort och en kod krävs för att man ska kunna registrera sin bok och under två kvällar i höst har Ewa Palmdahl med biblioteksassistenten Susanne Persson lärt intresserade boklånare hur det hela går till.

Att skolbiblioteket nu utökats med vuxenlitteratur och görs tillgängligt för Finnerödjaborna är ett resultat av ortens utvecklingsgrupps arbete kring hur den nya mötesplatsen i skolan ska kunna användas. Biblioteket ska även bemannas under hösten på torsdagar 12–16.

En Finnerödjabo som lärt sig det nya sättet att låna böcker är Kerstin Johansson.

– Fantastiskt bra! Hoppas nu att Finnerödjaborna tar till sig detta och utnyttjar möjligheten!

FAKTA

Torget i nya skolbyggnaden är öppet måndag till fredag 9–16. Här finns sittgrupper, dagstidningar, kaffeautomat och leksaker för de minsta.

Susanne Persson lär låntagaren Kerstin Johansson hur hon på egen hand kan registrera sina låneböcker. Ewa Palmdahl följer intresserad med.

Tivedstorp feat. Drew Young Band (kanske)

Tivedstorp kan verkligen förföra sina besökare. En av dem som drabbades i somras var Drew Young som med sitt band gav en konsert i denna oas mitt i Tivedens vildmark.

Den amerikanske bluegrass-sångaren från New Orleans föll pladask och ville genast återvända.

– Jag har länge velat arrangera en festival i Sverige och när jag kom till Tivedstorp såg jag den perfekta platsen för precis en sådan musikalisk begivenhet som jag haft en vision om under flera år!

Drew Young och hans band har besökt Sverige vid många tillfällen, bland annat Live at Heart i Örebro.

Drew Young, här på en veranda i New Orleans, föll för Tivedstorp: Här vill jag ordna en Americana-festival!

Foto: Drew Young Band Facebook-sida

– Jag har blivit förundrad varje gång över vilken kärlek

den svenska publiken hyser för Americana-musik!

Anders Thunarf, Tivedstorps musikaliske ledare, tycker förstås att det är en bra idé och något att drömma om!

En Americana-festival är ett musikaliskt evenemang där man spelar traditionell musik från USA, countryblues, bluegrass, rockabilly, roots rock och heartland rock.

Det är Live at Hearts Åke Lundström i Örebro som lockat den amerikanske musikern till Närke från början. Men festivalen i Tivedstorp skulle inte bli en del i Live at Heart nästa sommar, som ju Laxå kommun är en utläggare av sedan två år.

– Nej, det skulle vara ett arrangemang på egna fötter.

Drew Young är entusiastisk:

– Tillsammans med Tomas Dahlberg, Anders Thunarf och Åke Lundström och några nyckelpersoner i regionen jobbar vi nu för att drömmen ska bli verklighet.

Kruxet är pengar. Ska flera band från USA till Tivedstorp så kostar det resor och arvodet förstås, och finansieringen är inte klar än.

Men ge inte upp hoppet! Det har inte Drew Young, kommunens kulturchef Tomas Dahlberg och Anders Thunarf gjort.

Kanske blir denna unika festival av!

Mauri och Vuokko firar 50 år i Laxå

”Gå inte för långt bort nu! Vi vet inget om det här stället och vi måste vänta till pappa kommer!”

Det var den 11 december 1969. Rauha Somero hade tagit tåget den 1160 kilometer långa vägen från Kemi i norra Finland till Laxå i Närke. Tillsammans med de sex barnen Kari, Pirkko, Vuokko, Jari, Arja, Tarja och deras kusin Erkki gick hon nu av tåget på stationen efter att ha tillbringat hela natten utspridda i flera sovkupéer.

Laxå tog emot med kallt väder men när familjen klev av var det ljusan dag och resällskapet kunde överblicka Järnvägsгатan som välkomnade med två konditorier, Promenaden och Johanssons.

Familjen kom till Laxå innan pappa Paavo och storebror Mauri anlände med flyttlasset på lastbil. De hade gett sig av samtidigt från Kemi, frun med barnen på tåget och maken i bilen med allt möblemang och husgeråd.

Vuokko Somero var åtta år och befann sig i ålder mitt i barnkullen.

– Jag minns att jag tyckte att det var roligt, säger Vuokko. Hela företaget, att flytta till Sverige var spännande och det föll mig inte in att tänka att vi aldrig skulle flytta tillbaka. Det enda jag särskilt minns, förutom att det var vinter och att vi inte fick springa ifrån mamma när vi klivit av tåget är att mamma köpte smörgåsar åt oss på resan och att jag för första gången smakade en svensk sirapslimpa. Den var söt, helt

olik det osötade rågbröd som jag var van att äta. Jag minns att jag inte gillade vad tuggorna smakade.

Det är 50 år sedan nu som familjen Somero klev av perongen i Laxå och Vuokko har funderat på att ställa till med jubileum för att högtidlighålla ankomsten till Sverige.

– Familjen har växt sig stor! Vi är nu 35 personer! Syskonen har bosatt sig i Laxå, Skara, Degerfors, Snavlunda och Stockholm. Och vi har fått barn och barnbarn. Mamma och pappa är döda sedan länge.

Den vintern skulle Paavo och Rauha Somero börja arbeta på sågverket i Röfors, lockade till Sverige med förhoppningar om en bättre framtid. Familjen Somero sköljdes med i den flyttvåg från Finland som 1969–1970 nådde rekordnivå. I Sverige var det högkonjunktur och industrin skrek efter arbetskraft.

I Finland led befolkningen av djupa konjunkturnedgångar med devalveringar och hårda reformer i jordbruket som ledde till att tusentals småbruk som skapats efter kriget lades ner, främst i norra och östra Finland. Arbetslösheten var hög och inkomstnivån låg. Följden blev att ett par hundratusen människor tvingades söka sin utkomst i södra Finland och i Sverige.

Sverige blev familjen Someros val och en trerumslägenhet på Saltängen i Laxå familjens nya boplats.

– Jag minns att vi alla var hemma första veckan, för att installera oss och komma till-

Syskonen Mauri och Vuokko Somero kom till Laxå från Kemi i Finland den sina syskon och en kusin på tåget till Laxå station. Äldstebro Mauri åkte ordna en jubileumsfest med hela familjen som nu växt till 35 personer!

rätta. Pappa gick till sitt nya jobb och jag började i andra klass på Saltängsskolan.

I skolan fanns en pojke som kunde lite finska, han hjälpte Vuokko att göra sig förstådd.

– Senare fick vi en lärare som hette Toini Salmi som var tvåspråkig. Vi som kom till Laxå från Finland den här tiden hade henne i svenska det första halvåret i skolan.

Äldste brodern Mauri började nian.

– Jag minns att det var svårt till en början. Det var inte

lätt att lära sig svenskan och jag umgicks mest med andra finskspråkiga ungdomar.

För Vuokko Somero, däremot, som var några år yngre, gick det lätt att akklimatisera sig till det nya. Hon lärde sig språket fort och kände sig aldrig undanskuffad utan fick alltid leka tillsammans med kamraterna.

– Några gånger har jag blivit kallad ”finnjävel”. Det hände i femte klass, jag blev retad av en pojke som tyckte jag skulle flytta hem till Finland. Men jag förklarade att hela min familj, mamma, pappa och syskon

11 december 1969. Vuokko kom med med mamma Rauha och fem av flyttbil med pappa Paavo. Det är 50 år sedan! Nu funderar de på att

bodde här nu och då kunde ju inte jag flytta tillbaka, det borde han förstå.

Incidenten gick inte djupare i Vuokko än att hon minns att den pojken och hon själv senare kom jättebra överens.

Åren gick och efter högstadiet fortsatte Vuokko på den tvååriga konsumtionslinjen vid Alléskolan i Hallsberg, senare, i vuxen ålder gick hon en ettårig el-utbildning.

Esab i Laxå blev arbetsplatsen. Det som skulle bli en kort tid på ett tillfälligt jobb blev 39 år. Fortfarande 2019 arbetar

Vuokko på Esab medan Mauri har bytt arbetsplats några gånger i Laxå med omnejd.

Vuokko och Mauri välkomnar att Laxå kommun nu är ett finskt förvaltningsområde.

– Det skulle ha behövts för tio år sedan när pappa och mamma som utgjorde den första generationens invandrare från Finland blev äldre och i behov av omsorg, men det är bra att det kommer nu!

– Det finns säkert de som fortfarande behöver det stöd som den här möjligheten erbjuder.

Laxå kommun finskt förvaltningsområde

Sedan februari i år är Laxå kommun finskt förvaltningsområde.

Det innebär att kommuninvånare som tillhör den svensk-finska minoriteten har särskilda rättigheter som regleras i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Det betyder i sin tur att man som finskspråkig i Laxå har rätt att ta kontakt på finska med kommunen, få beslut och motiveringar översatta. Man har även rätt till äldreomsorg och förskoleverksamhet på sitt modersmål.

– Kanske är inte efterfrågan på förskola på finska stor nu, säger Linda Wallgren, samordnare för finskt förvaltningsområde i Laxå kommun

– Den huvudsakliga arbetskraftsinvandringen från Finland till Laxå ägde rum på 1960- och 1970-talen. Nu börjar den första generationens invandrare från Finland vara i behov av äldreomsorg. Då kan finsktalande personal behövas eftersom det är vanligt att man glömmer svenskan mer och mer ju äldre man blir.

Att Laxå kommun nu är en av sex kommuner i länet som är finsk förvaltningsområde innebär det att kommunen får ett statligt bidrag på 660 000 kronor per år för att täcka upp merkostnader som uppstår i samband med vad lagen ålägger kommunen att göra för den sverigefinländska befolkningen.

– Vi har ingen finsk förening här, men Svenska kyrkan har en grupp som träffas varje tisdag på Casselgården.

Linda Wallgren hoppas nu att de sverige-finska kommuninvånarna ska höra av sig om önskemål och behov.

” Nu börjar den första generationens invandrare från Finland vara i behov av äldreomsorg. Då kan finsktalande personal behövas.

Linda Wallgren, samordnare för finskt förvaltningsområde i Laxå kommun.

Från Stockholms innerstad till rena rama vildmarken

De skulle ha ett ställe att åka till från bostaden i centrala Stockholm. Nu bor de granne med Vargavidderna i djupaste Finne-rödjaskogen på Torpstället, i ett hus från 1940-talet.

Camilla Petrini och Hasse Karlberg är numera fastboende så långt bort från storstadens jäkt och larm som man kan tänka sig.

– Vi köpte fastigheten för två år sedan, säger Camilla Petrini. Det var inte bara ett sommarhus vi var på jakt efter. Vi hade vidare planer och för 1,5 år sedan flyttade jag hit. Hasse har bott här sedan midsommar i år.

Det är inte bara Hasse och Camilla som bor på Torpstället. Även Otto, Dita, Selma, Stickan, Eskil, Svante, Torkel, Hedvig, Siv, Bettan, Kerstin, Oliver, Doris, Nisse, Ronja, Märta, Billie, Hedvig, Christina, Thanks Giving, Mats-Åke, med flera.

Sedan paret Petrini/Karlberg flyttade in har nämligen familjen utökats med ett 92 individer. Nu finns tre hundar och tre katter, 47 höns, 45 vaktlar och två kalkoner. Nästan alla har namn och alla samtalar med Camilla en stund på morgonen.

– Höns är fantastiska! Det visste inte jag innan jag flyttade hit. Det var vår granne som såg till att vi fick våra första fjäderfän. Hon kom till oss med fem hönor och en tupp. Vi skulle ha dem över sommaren. Men jag blev helt såld! Så jag köpte nio till, tre tuppar och sex hönor av rasen Orpington.

Paret Hasse Karlberg/Camilla Petrini stormtrivs i sitt nya hem vid Vargavidderna. Här med tuppen Torkel och hönan Lisa, båda av rasen Plymouth Rock.

En gång i veckan äter Camilla Petrini sex vaktelägg till frukost.

Särskilt Billie med efternamnet Holiday har blivit en kär vän. Hon föddes förra julen, var ensam och fick leva sin första tid på köksbordet. Nu är inte bara hon men även de övriga hönsen handtama.

Fördelarna med det nya fridfulla boendet på landet är flera. En var priset för fastigheten.

– Det får man bara en entréddörr för i Stockholm, säger Hasse Karlberg. Där tog det mig 30–40 minuter att åka 16 kilometer till jobbet.

Här kommer han 6,5 mil på samma tid, in till kontoret i Örebro där han arbe-

Camilla Petrini arbetar med blyinfattat glas. Här har hon skapat hästen Pegasus efter en barnteckning av dottern Olivia.

” Höns är fantastiska! Det visste inte jag innan jag flyttade hit.

tar med fastighetsrelaterade skadeorsaksutredningar.

– Jag har jobbat i Stockholms innerstad sedan 1973 och var verkligen trött på att fara runt i storstan, med den stress detta innebär. Här kan man tänka en tanke färdigt! Det är fantastiskt och jag har längtat till landet länge!

Även om bostaden nu ligger i rena rama vildmarken finns här mobil uppkoppling med en kapacitet som räcker till, sophämtning och postgång.

– Vi umgås också med våra grannar även om vi bor glest, säger Camilla Petrini. I Stockholm känner man knappt igen människor i samma trappuppgång. Här hejar folk, stannar och pratar, vi hjälper varandra.

Vargaviddernas natur bjuder på rikedom, av upplevelser, och skatter som lingon, blåbär, svamp och tranbär, bara att hämta.

Bekantskapskretsen har delvis ställt sig frågande till Camillas och Hasses val av bostadsort.

– En del tycker inte vi är kloka, andra tycker det är jättehäftigt men kan ändå inte förstå att vi väljer att bo så isolerat, med så få människor omkring oss, säger Camilla. Men de människor vi möter här hälsar, även om vi inte känner varandra!

Camilla Petrini är trä- och metallslöjds lärare och möbelsnickare men har i livet haft många olika yrken, bland annat scenarbetare på Oscars-teatern och på Drottningholmsteatern. Men nu är det hönsuppfödning som gäller och äggproduktion.

– Jag ägnar mig också åt konstglas. Jag vill skapa!

I familjen finns även Camillas vuxna barn Olivia och Simon och Hasses söner Hampus, Hugo och Hannes. De har fattat tycke för Torpstället även om de bor kvar i storstaden.

Anneli Linder fick uppdraget att göra konstverk till nya Ramundergården. Det blev fyra stora och fyra små solar samt en skog.

Solen som intarsiakonstnären Oubaida Mualemi skapaden i olika träslag.

Vem kan tro att ut- och invänd kaviartub kan bli så häftigt i ett konstverk?

Konstverken som lyser upp finns på Ramundergården

Många vet nog inte att ut och in-sidan på en kaviar- eller majonnästub kan förvandlas till ett konstverk, en lysande sol eller en glimmande skog.

Men nu finns konstverken i nya Ramundergården, skapade av Anneli Linder, Kapitän, Örebro. Den glimmande skogen är ett större verk som placeras i matsalen, solen finns på avdelning 17 C.

– När jag tillfrågades om att göra konst till äldreboendet i Laxå funderade jag kring vad man som boende här kan uppskatta. Tänkte att abstrakt konst och svartvitt kan göra detsamma. Jag ville göra något föreställande och i färg som kan ge igenkänning.

Så blev det, förutom skogen,

fyra lysande solar, en variant på var och en av de fyra avdelningarna. För att få en variation bjöd Anneli Linder in kollegorna Oubaida Mualemi, Lindesberg, som är känd för sina intarsiaverk och keramikern Tina Häggström, Konsthantverkarna i Örebro.

Hon hämtade även in synpunkter och förväntningar hos utsmykningsgruppen med representanter för personalen som fick ta del av skisser och idéer.

Anneli Linder ritade solmotivet som utfördes i fyra material, en sol med olika träslag, valnöt, masurbjörk och ek av Oubaida Mualemi, en blomstersol i keramik utförd av Tina Häggström, två solar av Anneli Linder, en i aluminium (in-

Solen i form av en blomma skapade av keramikern Tina Häggström.

Den guldskimrande solen av Anneli Linder lyser upp väggen på avdelning 17 C.

sidan kaviartub) av och ytterligare en i keramik.

Solarna finns även utförda som miniatyrer.

Laxå kommun satsade 190 000 kronor för konstverken till Ramundergården.

– Värdet av konst i offentliga miljöer kan uppskattas på många sätt, säger Tomas Dahlberg, kulturchef.

– Det ger oss en upplevelse att betrakta, fundera och mötas i kring. Att vistas på ett äldreboende betyder att man har mindre tillgång till kulturella upplevelser. Konst kan i det sammanhanget betyda att minnen och miljöer kan ge en positiv samvaro. Forskning visar på tydliga hälsofrämjande effekter av kultur och kulturella upplevelser.

Bellanders bygger första Laxå-villan sedan 2004

Familjen Bellander gjorde ett tomtfynd och slog till. – Vi letade och tänkte oss bygga i Lekebergs kommun, säger Helena Bellander, bördig från Fjugesta.

Men så fick Helena och hennes man Johan upp ögonen för att det fanns riktiga tomter, förberedda med gatljus och vatten och avlopp, alldeles inpå knuten, bara några gator bort från Månstigen i området, där Johan levit i sina föräldrars hus sedan födseln och fortfarande bott i sedan dessa avlidit.

– På så vis blir det första gången jag flyttar hemifrån och det är ju inte långt jag flyttar! säger Johan Bellander.

Bellanders blev så förtjusta i läget att de passade på att köpa två tomter. Det var i december 2016. I april 2019 påbörjades arbetena med huset.

– Det är mycket att tänka på och planera, säger Helena Bellander. Men vi får forma vårt hus som vi vill.

Det innebär bland annat stora öppna ytor, rejält med garderober och förvaringsutrymmen och ett väl tilltaget dubbelgarage, hopbyggt med huset. En dröm har familjen förverkligat: en rymlig walk-in-closet!

Huset är ordentligt tilltaget och har ett förhöjt väggliv, vilket innebär att fönster får plats under takfoten, till skillnad från ett vanligt ett och ett halvplans hus som blir trängre.

Familjen Bellander med Johan, Helena och flickorna Alice och Wilma bygger den första villan i Laxå sedan 2004. På Grevstigen låg tomten bara och väntade.

Johan Bellander är sin egen byggledare, vilket innebär att han håller i alla hantverkare som ska in i huset och den logistik som krävs för att arbetet ska flyta på.

– Det har gått bra hittills och vi hoppas att tidsschemat håller.

Familjen Bellander är först på Grevstigen. Ytterligare nio tomter finns efter gatan som än så länge är en liten grusväg.

Efterfrågan stor på nya hus – byggplaner på flera attraktiva tomter i kommunen

⇨ Det byggs villor på flera håll i kommunen. I den norra änden av Västra Laxsjön är den första villan av totalt tolv planerade under uppbyggnad.

Det är Mellansjö Bygg som ska bebygga de tolv tomterna som ännu inte är sålda.

– Efterfrågan är stor! säger Mikael Larsson, som äger Mellansjö Bygg. Här får en köpare fritt välja husmodell och ytan

kan vara allt från 60 till 300 kvadratmeter. Enplanshus gäller.

Tomterna har ett attraktivt läge. Det är hundra meter till sjön och egen brygga och båtplats går att ordna. Den första villan står inflyttningsklar i februari. Inget krav finns på permanentboende. Det går också bra att bygga en sommarstuga inom området.

FRÅGAN

Vilka är dina miljötips?

Gundega Hallinder, Laxå:

– Jag sorterar avfall och återvinner förstås. Dessutom åker jag mera tåg nu än innan. Men eftersom jag älskar att flyga på semester så bokar jag numera resor på reseföretag där jag kan klimatkompensera biljetten.

Lie Dep, Thai house food, Laxå:

– Jag reser mindre och när jag måste använder jag hellre tåg. Vi är också aktsamma om vatten och el.

Gunnel Karlsson, Laxå:

– Jag eko-odlar tomater och gurka på altanen och som gödning använder jag gräsklipp. Jag sorterar i gröna påsen och återvinner övrigt avfall och tar hellre cykeln än bil!

Anton Karlsson-Hatula, Hallsberg, på patrull i Laxå:

– Jag sopsorterar och vår polisbil har Euro 6-motor, som klarar EU:s miljöklasskrav.

Marie Johansson, Finnerödja:

– Jag sorterar avfall och komposterar. Jag tycker särskilt att det är viktigt att vi får bort plasten! I stället för att ta en plastpåse i butiken ska man ha med sig en tyg- eller papperskasse.

Jägarnas älgkött blir sååå god skollunch

Femton kilo älgkött, morötter, palsternackor och rotselleri puttrar i jättegrytan i köket på Finnerödja skola. Härliga dofter stiger ur koket. I dag blir det älgkalops till lunch!

Ella Lönnström, åk 5, rör med den stora slevan och klasskamraten Nathalie Ingemarsson och William Olsson, åk 4, är förvåntansfulla inför rätten:

– Det ska bli sååå gott!

De var inte med när jägarna i Skagershults älgskötselområde sköt deras lunchmat, men har alla tre varit med i älgskogen i höst, gått med i drevet och suttit på pass.

– Det är roligt! säger William vars medjägare i skogen fällde en tolvtaggare. Otäckt är det inte men man måste gå upp tidigt på morgonen!

Och även om William inte än vet vad han ska bli när han blir stor så ska han bli jägare på fritiden!

Med vid grytan är Monica Blom, som gläds över att för första gången få tillreda älgkött i skolköket.

– Själv är jag uppvuxen med älgkött men aldrig fått tillaga det till barnen i skolan! Det är väldigt roligt! Köttet vi fått räcker till nio luncher! Vi lagar mat till 150–160 personer varje dag.

Tack vare jägarna i Skagershults älgskötselområde så kan nu det fina älgköttet ligga på barnens tallrikar.

– Vi ville ge av den bästa råvaran som finns, hämtat direkt

Ella Lönnström, Nathalie Ingemarsson och William Olsson rör i grytan med älgköttet som de fått av jägarna i skogarna runt Finnerödja.

” Köttet vi fått räcker till nio luncher!

Matprojektet startade förra läsåret och fortsätter i år. Ett syfte är att skapa ett intresse och engagemang hos eleverna för mat, miljö och hållbar utveckling.

Hygns vilt i Kristinehamn bjöd på slakt och styckning av älgköttet.

– Vi hoppas att det här ska fortsätta kommande år, säger Henrik Widlund, Skagershults älgskötselområde, och vi rekommenderar andra jägare på andra håll inom länet göra detsamma!

från skogen i barnens närhet, säger Robert Bruus, jägare i älgskötselområdet och som kläckte idén. Finnerödja skola har ju ett projekt i samarbete med Örebro universitet om ekologisk mat.